

Rapport

TOCH WEER ACHTER DE TRALIES

Rapport over een klacht over de Afdeling Internationale Rechtshulp Strafzaken (AIRS) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en het Openbaar Ministerie (OM) te Den Haag.

Datum: 1 maart 2016

Rapportnummer: 2016/020

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en het Openbaar Ministerie (OM), in het kader van de WOTS, zijn omgegaan met de overname van de tenuitvoerlegging van de door de Duitse rechtbank in 2006 opgelegde straf.

Met name klaagt verzoeker erover dat de DJI heeft verzuimd om een formele positieve beslissing te nemen op het verzoek van de Duitse autoriteiten tot overname. Ook klaagt verzoeker erover dat het OM de hem door de rechtbank Groningen opgelegde taakstraf niet tijdig heeft aangemeld bij de reclassering, waardoor hij de taakstraf nooit heeft kunnen uitvoeren.

Dit alles heeft er toe geleid dat de Duitse autoriteiten het verzoek tot overname hebben ingetrokken en de oorspronkelijk in Duitsland opgelegde gevangenisstraf alsnog ten uitvoer zijn gaan leggen, waardoor verzoeker opnieuw in Duitsland is gedetineerd.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

De overdracht van de tenuitvoerlegging van de door buitenlandse rechters aan Nederlanders opgelegde gevangenisstraffen is geregeld in de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS). Deze wet is tot stand gekomen ter uitvoering van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen (VOGP). Op basis van de WOTS kan de overdracht op twee manieren plaatsvinden:

De eerste manier is door middel van de omzettingsprocedure waarbij de Nederlandse rechter verlof moet verlenen tot tenuitvoerlegging van de in het buitenland opgelegde straf, en waarbij deze straf wordt omgezet in een in het Nederlandse rechtssysteem passende sanctie (zie Achtergrond, onder 1.).

De tweede manier is door middel van de voortgezette tenuitvoerlegging (zie Achtergrond, onder 1.). Bij deze overname wordt de in het buitenland opgelegde straf rechtstreeks, dat wil zeggen zonder omzetting, overgenomen. De staat die de straf uitvoert is dan gebonden aan het rechtskarakter en de duur van de veroordeling zoals die zijn vastgesteld door de staat waar het strafproces heeft plaatsgevonden.

In dit geval gaat het om een omzettingsprocedure.

I. Bevindingen

Feiten

1. Verzoeker heeft de Nederlandse nationaliteit. Hij is op 25 juni 2005 op verdenking van medeplichtigheid aan strafbare feiten in Duitsland aangehouden en in detentie gesteld. In augustus 2006 is verzoeker door het Landgericht Kleve in Duitsland veroordeeld tot een

onvoorwaardelijke gevangenisstraf van drie jaar en zes maanden (1.185 dagen). Een deel van deze opgelegde straf, te weten 416 dagen, had verzoeker in voorarrest doorgebracht. De tenuitvoerlegging van de rest van de straf (845 dagen) werd geschorst. Verzoeker is toen naar Nederland gegaan en heeft zich onttrokken aan het toezicht van de Duitse autoriteiten.

2. De Duitse autoriteiten hebben vervolgens op 14 september 2010 een verzoek tot overname van de verdere tenuitvoerlegging van de opgelegde straf gedaan aan de Nederlandse autoriteiten (zie Achtergrond, onder 2.). De officier van justitie heeft naar aanleiding hiervan het verzoek op 8 maart 2011 voorgelegd aan de rechtbank Groningen. Vervolgens heeft deze rechtbank de in Duitsland opgelegde straf omgezet naar een gevangenisstraf van 600 dagen waarvan 184 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaren en een taakstraf van 90 uur. Gelet op de straf die verzoeker al in voorarrest in Duitsland had uitgezeten, resteerde toen slechts de uitvoering van de genoemde taakstraf. Het OM verzuidde om deze taakstraf tijdig aan de reclassering te melden, waardoor deze als gevolg van verjaring niet meer ten uitvoer kon worden gebracht.

3. Op 4 juni 2013 liet de officier van justitie de Staatsanwalt in Duitsland weten dat de rechtbank Groningen de straf van verzoeker had omgezet. Hij gaf daarbij ook aan dat de taakstraf niet tijdig aan de reclassering was overgedragen en niet ten uitvoer kon worden gelegd vanwege de verjaring.

4. De Duitse autoriteiten hebben daarop bij brief van 21 oktober 2013 de overdracht van het vonnis ingetrokken en besloten de nog resterende in Duitsland opgelegde straf te executeren. Omdat verzoeker in Duitsland werd aangetroffen, werd hij opnieuw gedetineerd teneinde zijn vrijheidsstraf alsnog te ondergaan.

5. Verzoeker ging tegen deze beslissing om de opgelegde straf te executeren in beroep bij het Landgericht Kleve. Deze instantie oordeelde dat de voltrekking van de straf door Duitsland toelaatbaar was. Hiervoor werden door de Duitse rechter twee argumenten aangevoerd: Ten eerste was voor de overdracht van de tenuitvoerlegging van een strafvonnis vereist dat de staat die de tenuitvoerlegging overneemt een formele positieve beslissing neemt op het verzoek tot overname. Hetgeen hier niet was gebeurd. Ten tweede diende er in Nederland (als overnemende staat) een feitelijke tenuitvoerlegging van het vonnis van de Nederlandse rechter plaats te vinden. Ook dat was niet gebeurd. Men heeft alleen een voorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd en de taakstraf is niet door het Nederlandse OM ten uitvoer gelegd. Het Oberlandesgericht Düsseldorf bekrachtigde op 14 november 2014 de beslissing van het Landgericht Kleve en achtte het hoger beroep van verzoeker ongegrond. Dit betekende dat verzoeker alsnog gedurende 845 dagen in detentie moest verblijven om zijn straf in Duitsland nog openstaande straf uit te zitten.

6. Op 2 december 2014 schreef het de Dienst Justitiële Inrichtingen het Ministerie van Justitie in Duitsland een brief, waarin zij verslag deed van het overname traject. Zij gaf daarin aan dat het vonnis dat de rechtbank Groningen na de overname van de

tenuitvoerlegging van de straf had gewezen volledig ten uitvoer was gelegd. Zij vroeg waarom verzoeker nu opnieuw werd gestraft voor hetzelfde feit in Duitsland. Het ministerie liet daarop weten dat er van dubbele straf geen sprake was nu het vonnis van de rechtbank Groningen nooit ten uitvoer was gelegd.

Visie van verzoeker

1. Verzoeker is van mening dat hij onterecht in Duitsland in detentie zit en dat er nu sprake is van een dubbele bestrafing. In plaats van het uitvoeren van een taakstraf van 90 uren die hem door de rechtbank Groningen onder meer was opgelegd na de overname moet hij (doordat het OM de taakstraf niet tijdig aan de reclassering had gemeld) in Duitsland het restant van zijn vrijheidsstraf, dat wil zeggen 845 dagen, uitzitten.

2. Verzoeker heeft vanuit de penitentiaire inrichting in Duitsland op 14 januari, 6 februari, 3 mei en 11 juni 2015 brieven gestuurd naar het Ministerie van Veiligheid en Justitie om te klagen over deze gang van zaken. Hierop kreeg hij geen reactie. Na interventie door de Nationale ombudsman reageerde de minister bij brief van 2 september 2015. Hij maakte verzoeker excuses dat hij niet eerder had gereageerd op de brieven. Verder gaf hij aan dat het aan de Duitse autoriteiten is om de Duitse straf al dan niet ten uitvoer te leggen. Hij kon daar geen invloed op uitoefenen. Omdat verzoeker niet tevreden was met deze reactie heeft hij zich wederom tot de Nationale ombudsman gewend met het verzoek een onderzoek in te stellen.

Reactie van de minister van Veiligheid en Justitie

Op 2 december 2015 reageerde de minister op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman en gaf hij antwoord op de daarin specifiek gestelde vragen. Tevens gaf hij aan dat hij de klachten van verzoeker gegrond achtte. Deze reactie wordt hier samengevat weergegeven.

Gegroundverklaring klachten

Verzoeker klaagde erover dat de DJI heeft verzuimd om een formele positieve beslissing te nemen op het verzoek van de Duitse autoriteiten tot overname

De minister liet ten aanzien van deze klacht weten dat het OM op 8 maart 2011 positief had geadviseerd op het overnameverzoek. De minister heeft daarop het OM gevraagd het overnameverzoek in behandeling te nemen. Overigens wees de minister er op dat sinds januari 2012 de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) belast is met de afhandeling van de overname verzoeken, daarvoor was de Afdeling Internationale Rechtshulp Strafzaken (AIRS) van zijn departement hier mee belast. Hoewel de zaak van verzoeker een oude zaak betrof, heeft de DJI deze zaak toch behandeld onder verantwoordelijkheid van de AIRS.

Op dat moment had de minister de Duitse autoriteiten op grond van artikel 6, tweede lid, EG-TUL 1991 een positieve beslissing kunnen en moeten sturen. Dat is niet gebeurd. De

klacht dat een formele positieve beslissing is uitgebleven, achtte de minister daarom gegrond. Dat er geen formele beslissing is gestuurd achtte de minister echter van ondergeschikt belang. Immers een formele positieve beslissing op het overnameverzoek had de Duitse autoriteiten niet kunnen weerhouden van de tenuitvoerlegging van de in Duitsland opgelegde straf. Immers zolang de aan verzoeker opgelegde straf in Nederland niet (volledig) ten uitvoer is gelegd, zijn de Duitse autoriteiten gerechtigd hun overnameverzoek in te trekken en de tenuitvoerlegging zelf ter hand te nemen. Dat is in dit geval gebeurd.

De minister achtte het bovendien niet onaannemelijk dat het Duitse handelingsperspectief is beïnvloed door verzoeker zelf, vanwege in Duitsland begane nieuwe strafbare feiten. Immers, uit het intrekingsbericht van 21 oktober 2013 van het verzoek tot overname van het Duitse vonnis, blijkt dat verzoeker op 8 oktober 2013 op Duits grondgebied is aangehouden. Uit het e-mailbericht van de Duitse autoriteiten van 9 april 2015 blijkt dat verzoeker de in 2006 opgelegde gevangenisstraf op 8 januari 2015 heeft ondergaan en dat hij tot 10 oktober 2016 voor een ander delict is gedetineerd in Duitsland.

Tevens klaagde verzoeker erover dat het OM de hem door de rechtbank Groningen opgelegde taakstraf niet tijdig heeft aangemeld bij de reclassering, waardoor hij de taakstraf nooit heeft kunnen uitvoeren.

In reactie op dit klachtonderdeel liet de minister weten dat door een fout het OM verzuimd had de werkstraf in het geautomatiseerd systeem in te voeren waardoor het niet is doorgezet richting het CJIB en vervolgens naar de reclassering. Hoe dit zo gekomen is, viel niet meer na te gaan. Als gevolg van deze fout heeft verzoeker zijn werkstraf niet uitgevoerd en hebben de Duitse autoriteiten besloten de straf die nog resteerde alsnog in Duitsland te executeren. De tenuitvoerlegging van het resterende deel van de straf door de Duitse autoriteiten achtte hij rechtmatig omdat er een rechtsgeldige titel is voor de vrijheidsontneming.

De minister gaf daarbij aan dat hij zich kon voorstellen dat verzoeker ongemak heeft ondervonden van het verzuim door het OM. Hij achtte deze tweede klacht eveneens gegrond.

Tegemoetkoming

De Nationale ombudsman had de minister gevraagd of er bij gegrondverklaring van de klachten, aanleiding bestaat voor een actie of maatregel richting verzoeker of meer in algemene zin.

De minister reageerde daarop als volgt. Doordat verzoeker zich in Duitsland heeft onttrokken aan zijn gevangenisstraf en er uiteindelijk in Nederland een omzetting heeft plaatsgevonden van het Duitse vonnis, heeft hij aanvankelijk een voordeel genoten. Dat voordeel is hem uiteindelijk weer ontnomen doordat zijn taakstraf niet ten uitvoer is gelegd en de Duitse autoriteiten het overnameverzoek hebben ingetrokken, nota bene nadat hij in Duitsland opnieuw is aangehouden terzake een strafbaar feit. Met de

uitspraak van het Oberlandesgericht van 14 november 2014 staat vast dat de voortzetting van de in Duitsland opgelegde gevangenisstraf rechtmatig was. Van onrechtmatige detentie is dus nimmer sprake geweest.

Omdat hij de klachten van verzoeker gegrond acht en hem een voordeel is ontnomen doordat de taakstraf niet ten uitvoer is gelegd, ziet de minister aanleiding een gebaar in de richting van verzoeker te maken voor het ongemak dat hij heeft ondervonden. De minister verklaarde zich dan ook bereid verzoeker een bedrag van € 1000,- aan te bieden.

II. Beoordeling

Verzoeker klaagt erover dat het OM de hem door de rechtbank Groningen opgelegde taakstraf niet tijdig heeft aangemeld bij de reclassering, waardoor hij de taakstraf nooit heeft kunnen uitvoeren.

Het behoorlijkheidsvereiste van betrouwbaarheid houdt in dat de overheid binnen het wettelijk kader en eerlijk en oprecht handelt, doet wat zij zegt en gevolg geeft aan rechterlijke uitspraken. Dit betekent dat wanneer de overheid door onzorgvuldige uitvoering van procedures een rechtelijke uitspraak niet ten uitvoer legt de burger die daar geen invloed op had, maar die daar de nadelen van ondervindt, tegemoet moet komen.

Met de minister is de Nationale ombudsman van oordeel dat deze klacht gegrond is. De minister heeft toegegeven dat het OM heeft nagelaten de taakstraf op tijd in het systeem op te nemen waardoor deze tijdig aan de reclassering werd gemeld. Deze straf is daardoor verjaard en dat brengt met zich mee dat de Duitse autoriteiten van oordeel zijn dat verzoeker zijn straf in Nederland nooit heeft ondergaan. Dit maakt dat zij hebben kunnen beslissen dat verzoeker alsnog zijn resterende in Duitsland opgelegde vrijheidsstraf van 845 dagen moest ondergaan, in plaats van de in Nederland opgelegde taakstraf van 90 uren uit te voeren. De Nationale ombudsman kan net als de minister niet anders dan concluderen dat in de tenuitvoerlegging door de Duitse autoriteiten geen verandering kan worden gebracht. Echter hij is van oordeel dat verzoeker er na de overname er zonder meer op moeten kunnen vertrouwen dat de uitspraak van de rechter in Groningen ten uitvoer zou worden gelegd en dat de vrijheidsstraf van de Duitse rechter van de baan was. De klacht is dan ook gegrond wegens schending van het vereiste van betrouwbaarheid.

De Nationale ombudsman merkt daarbij op dat de minister met de inhoud van de brief en de daarin gekozen bewoordingen ("verzoeker had een voordeel dat hem later is ontnomen", "de minister acht het niet onaannemelijk dat het Duitse handelingsperspectief is beïnvloed door verzoeker zelf, vanwege in Duitsland begane nieuwe strafbare feiten") de indruk wekt niet zo zwaar te tillen aan de gevolgen die deze gang van zaken voor verzoeker heeft gehad nu deze mede aan hem zelf te wijten zouden zijn. Deze indruk

wordt versterkt door de hoogte van het aangeboden bedrag (1000 Euro "voor het ongemak"), ofwel 1,18 Euro per dag. De Nationale ombudsman acht deze omstandigheden geheel niet ter zake doende. De minister heeft een fout begaan en dit betekende dat verzoeker in plaats van een taakstraf van 90 uren 845 dagen in detentie in een Duitse gevangenis moest doorbrengen. Hij acht dan ook een passende tegemoetkoming op zijn plaats en ziet daarom aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

Verzoeker klaagt er eveneens erover dat de minister heeft verzuimd om een formele positieve beslissing te nemen op het verzoek van de Duitse autoriteiten tot overname

Het behoorlijkheidsvereiste van goede organisatie houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. Zij werkt secuur en vermijdt slordigheden. Eventuele fouten worden zo snel mogelijk hersteld.

Ook op dit punt acht de Nationale ombudsman het terecht dat de minister de klacht gegrond heeft verklaard. Uit het onderzoek blijkt dat het proces van de overname op meerdere momenten niet goed is verlopen. Allereerst duurde het in plaats van de voorgeschreven veertien dagen zes maanden voordat de officier na de ontvangst het overnameverzoek heeft voorgelegd aan de rechtbank.

Daarnaast is gebleken dat de minister nooit formeel aan de Duitse autoriteiten heeft bevestigd dat het verzoek tot overname van september 2010 is ingewilligd. Pas op 4 juni 2013 informeerde de officier van justitie de Staatsanwalt over de overname en de door de rechtbank opgelegde straf. Hoewel de minister het doet voorkomen dat dit punt van ondergeschikt belang is, meent de Nationale ombudsman dat een juiste formele tijdige terugmelding wel degelijk een belangrijk vereiste is. Niet voor niets overwoog het Oberlandesgericht Düsseldorf op 14 november 2014 naar aanleiding van het hoger beroep van verzoeker dat intrekking van het verzoek tot overname juist mogelijk was doordat Nederland dit verzoek nooit formeel op de kortst mogelijke termijn had bevestigd zoals voorgeschreven in artikel 6 lid 2 EG-TUL 1992.

Alles overziend acht de Nationale ombudsman de klacht over de gang van zaken bij de uitvoering van de overname in strijd met het beginsel van goede organisatie.

Conclusie

De klachten over de wijze waarop de AIRS en het OM in het kader van de WOTS, zijn omgegaan met de overname van de tenuitvoerlegging van de door de Duitse rechtbank aan verzoeker opgelegde straf zijn gegrond;

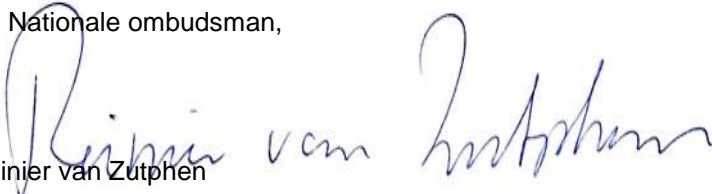
De klacht over het niet goed registreren en doorgeven van de (taak-) straf die de rechtbank Groningen had opgelegd na de overname van de tenuitvoerlegging van de in Duitsland opgelegde straf is gegrond wegens schending van het beginsel van betrouwbaarheid;

De klacht over de uitvoering van de overname van de door de Duitse rechter opgelegde straf is gegrond wegens strijd met het beginsel van goede organisatie.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de minister van Veiligheid en Justitie ten aanzien van de eerstgenoemde gegrond verklaarde klacht in overweging met verzoeker en zijn advocaat opnieuw in gesprek te gaan over een (meer) passende tegemoetkoming voor de 845 dagen durende vrijheidsstraf die hij in Duitsland alsnog heeft moeten ondergaan.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Achtergrond

1.WOTS

Artikel 18

"1. De officier van justitie vordert binnen twee weken na de dag waarop hij de in artikel 15 of 17 bedoelde stukken heeft ontvangen, schriftelijk, dat de rechtbank verlof verleent tot tenuitvoerlegging. Bij zijn vordering legt de officier van justitie de stukken aan de rechtbank over. Een afschrift van de vordering wordt aan de veroordeelde betekend. Bij zijn vordering legt de officier van justitie tevens een lijst van voorwerpen of vorderingen over, die ingevolge afdeling B van Hoofdstuk II zijn in beslag genomen.

2. De in het eerste lid gestelde termijn wordt geschorst van het tijdstip waarop de officier van justitie overeenkomstig artikel 16 adviseert aan Onze Minister tot het tijdstip waarop de officier van justitie van Onze Minister bericht ontvangt dat de tenuitvoerlegging dient te worden gevorderd.

3. Indien de veroordeelde ingevolge deze wet van zijn vrijheid is beroofd, eindigt de schorsing in elk geval na veertien dagen.

4. Het in de vorige leden bepaalde is niet van toepassing indien de ten uitvoer te leggen sanctie uitsluitend bestaat uit een geldboete.

Artikel 31

1. De rechtbank, de tenuitvoerlegging toelaatbaar achtende, verleent verlof tot tenuitvoerlegging van de buitenlandse rechterlijke beslissing en legt, met inachtneming van het daaromtrent in het toepasselijke verdrag voorgeschrevene, de straf of maatregel op, welke op het overeenkomstige feit naar Nederlands recht is gesteld. De uitspraak van de rechtbank wordt met redenen omkleed. De uitspraak geeft voorts de bijzondere redenen op, die de straf hebben bepaald of tot de maatregel hebben geleid en voorts zoveel mogelijk de omstandigheden, waarop bij de vaststelling van de duur of de hoogte van de straf is gelet. De artikelen 353 en 357 van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

2. Bij het opleggen van tijdelijke gevangenisstraf of hechtenis beveelt de rechtbank, dat de tijd gedurende welke de veroordeelde in de vreemde staat ter uitvoering van de hem aldaar opgelegde sanctie, met het oog op zijn overbrenging naar Nederland en uit hoofde van deze wet van zijn vrijheid beroofd is geweest, bij de uitvoering van die straf geheel in mindering zal worden gebracht. De rechtbank kan een overeenkomstig bevel geven bij het opleggen van een geldboete. Indien zij dit bevel geeft, bepaalt zij in haar uitspraak volgens welke maatstaf de aftrek zal geschieden.

3. De rechtbank zendt aan Onze Minister onverwijld een gewaarmerkt afschrift van haar uitspraak toe.

Artikel 43

1. Voor zover een verdrag daarin uitdrukkelijk voorziet, kan op aanwijzing van Onze Minister de tenuitvoerlegging of verdere tenuitvoerlegging van een in een vreemde staat opgelegde vrijheidsbenemende sanctie in Nederland plaatsvinden buiten toepassing van de afdelingen A, B en C van dit hoofdstuk, maar met inachtneming van het bepaalde in deze paragraaf.

2. De in het vorige lid bedoelde aanwijzing kan, voor zover het toepasselijke verdrag bepaalt dat de instemming van de veroordeelde of diens wettelijke vertegenwoordiger met zijn overbrenging naar Nederland met het oog op de tenuitvoerlegging of voortgezette tenuitvoerlegging is vereist, slechts worden gegeven indien die instemming uit een schriftelijk stuk blijkt."

2. Verdrag tussen de Lidstaten van de Europese Gemeenschappen inzake de tenuitvoerlegging van buitenlandse straf vonnissen

"**Artikel 3.** Tenuitvoerlegging van een veroordeling waarbij een vrijheidsstraf is opgelegd

De overdracht van de tenuitvoerlegging van een veroordeling waarbij een vrijheidsstraf is opgelegd, kan worden verzocht indien:

- a. de veroordeelde zich op het grondgebied van de Staat van tenuitvoerlegging bevindt en onderdaan is van die Staat of op zijn grondgebied zijn vaste woon- of verblijfplaats heeft; of
- b. de veroordeelde zich bevindt op het grondgebied van de Staat van tenuitvoerlegging, terwijl zijn uitlevering is geweigerd, desgevraagd zou worden geweigerd of niet mogelijk is; of
- c. de veroordeelde zich bevindt op het grondgebied van de Staat van tenuitvoerlegging en daar een vrijheidsstraf ondergaat of moet ondergaan.

Artikel 6. Wijzen van overdracht

- 1. De verzoeken om overdracht worden schriftelijk gedaan en dienen door het Ministerie van Justitie van de verzoekende Staat aan het Ministerie van Justitie van de aangezochte Staat te worden gericht.
- 2. De aangezochte Staat dient op dezelfde wijze en op de kortst mogelijke termijn aan de verzoekende Staat zijn beslissing kenbaar te maken het verzoek in te willigen of af te wijzen.
- 3. Krachtens bijzondere overeenkomsten of, zelfs zonder dergelijke overeenkomsten in geval van spoed, kunnen verzoeken om tenuitvoerlegging en de daarop betrekking hebbende stukken, evenals de antwoorden van de aangezochte Staat rechtstreeks tussen de rechterlijke autoriteiten van de verzoekende en van de aangezochte Staat worden uitgewisseld.
- 4. Evenzo kunnen in geval van spoed en krachtens bijzondere overeenkomsten verzoeken om tenuitvoerlegging, de daarop betrekking hebbende stukken en de

antwoorden van de aangezochte Staat langs elke geschikte weg welke een schriftelijk stuk oplevert, worden gedaan, met inbegrip van de telefax.

5. In de gevallen voorzien in de leden 3 en 4 van dit artikel wordt onverwijld een afschrift van de daarin genoemde stukken toegezonden aan het Ministerie van Justitie van de aangezochte Staat, tenzij deze heeft verklaard een dergelijke toezending niet nodig te achten.

6. De in de voorgaande leden genoemde wijzen van toezending sluiten de diplomatieke weg niet uit."